

LATVIJAS JŪRAS ADMINISTRĀCIJA

JŪRNIEKU REĢISTRS

Kompetences minimālas prasības

kapteiņiem un kapteiņa vecākajiem palīgiem uz kuģiem ar bruto tīlpību 500 BT un vairāk

Funkcija: Navigācija

Kompetence: Plānot reisu un vadīt kuģi

1. Reisa plānošana un kuģošana visos apstākļos ar atbilstošām metodēm kursa noteikšanai (*plotting*) okeānā, ņemot vērā, piemēram: ierobežotus ūdeņus, meteoroloģiskos apstākļus, ledu, ierobežotu redzamību, satiksmes sadales sistēmas, kuģu satiksmes vadības dienestu (VTS) darbības rajonus, rajonus ar pastiprinātu plūdmaiņu ietekmi
2. Maršruta izstrādāšana saskaņā ar Vispārējiem maršruta izstrādāšanas noteikumiem
3. Ziņošana saskaņā ar Vispārējiem kuģu ziņošanas sistēmu principiem un VTS procedūrām

Kompetence: Noteikt atrašanās vietu un pārbaudīt noteiktās atrašanās vietas precizitāti ar visiem pieejamajiem paņēmieniem

Kuģa atrašanās vietas noteikšana visos apstākļos izmantojot: jūrniecības astronomijas novērojumus; krasta orientierus, tostarp prasme izmantot atbilstošas kartes, paziņojumus jūrniekiem un citas publikācijas, lai novērtētu noteiktās atrašanās vietas precizitāti; mūsdienīgus elektroniskos navigācijas līdzekļus, tostarp specifiskas zināšanas par to darbības principiem, ierobežojumiem, kļūdu avotiem, nepareizu rādījumu atklāšanu un koriģēšanas metodēm, lai iegūtu precīzu atrašanās vietu

Kompetence: Noteikt un ņemt vērā kompasu labojumus

1. Prasme noteikt un ņemt vērā magnētisko kompasu un žirokompasu labojumus
2. Zināšanas par magnētisko kompasu un žirokompasu darbības principiem
3. Izpratne par sistēmām, kuras vada galvenais žirokompass, un zināšanas par žirokompasu pamattipu darbību un apkopi

Kompetence: Koordinēt meklēšanas un glābšanas operācijas

Padziļinātas zināšanas un prasme piemērot procedūras, kas ietvertas IMO Starptautiskās aviācijas un jūras meklēšanas un glābšanas (IAMSAR) rokasgrāmatā

Kompetence: Noteikt sardzes pasākumus un procedūras

1. Padziļinātas zināšanas par grozīto 1972. gada Starptautisko Kuģu sadursmju novēršanas noteikumu saturu, piemērošanu un mērķiem
2. Padziļinātas zināšanas par to principu satura piemērošanu un mērķiem, kas jāievēro, pildot navigācijas sardzi

Kompetence: Uzturēt drošu kuģošana, izmantojot informāciju, kas iegūta, izmantojot navigācijas iekārtas un sistēmas un kas palīdz vadības lēmumu pieņemšanā

1. Sistēmas kļūdu izpratne un padziļināta izpratne par mūsdienu navigācijas sistēmu ekspluatācijas aspektiem
2. Kuģa vadības ierobežotas redzamības apstākļos plānošana
3. No visiem avotiem, tostarp izmantojot radaru un ARPA, iegūtās navigācijas informācijas novērtēšana, lai pieņemtu lēmumu un dotu komandu sadursmes novēršanai un vadītu kuģa drošu navigāciju
4. Visu pieejamo navigācijas datu savstarpējā saistība un optimāla izmantošana kuģošana

Kompetence: Saglabāt kuģošanas drošību, izmantojot ECDIS un ar to saistītās navigācijas sistēmas, kas palīdz vadības lēmumu pieņemšanā

1. Darba procedūru, sistēmas datņu un datu izmantošana, tostarp: iepirkumu pārvaldība, karšu datu un sistēmu programmatūras licenzēšana un atjaunošana, lai nodrošinātu atbilstību to noteiktajām procedūrām; sistēmu un informācijas atjaunināšana, tostarp prasme atjaunināt ECDIS sistēmas versiju saskaņā ar pārdevēja produktu attīstību; sistēmas konfigurācijas un dublējumkopiju izveide un uzturēšana; reģistrēto failu izveide un uzturēšana saskaņā ar noteiktajām procedūrām; maršruta plānu datņu izveide un uzturēšana saskaņā ar noteiktajām procedūrām; ECDIS kuģa žurnāla un ceļa līniju vēstures funkciju izmantošana sistēmas funkciju, trauksmes iestatījumu un lietotāja reakcijas pārbaudei
2. ECDIS reproducēšanas funkcionalitātes izmantošana, lai pārbaudītu pārgājienu, plānotu maršrutus un pārbaudītu sistēmas funkcijas

Kompetence: Prognozēt meteoroloģiskos un okeanogrāfiskos apstākļus

1. Prasme saprast un interpretēt sinoptisko karti un prognozēt rajona meteoroloģiskos apstākļus, ņemot vērā vietējos meteoroloģiskos apstākļus un informāciju, kas pa faksu saņemta no meteoroloģiskajiem dienestiem
2. Zināšanas par dažādu meteoroloģisko sistēmu īpatnībām, tostarp par tropiskajiem cikloniem un izvairīšanos no vētru epicentriem un bīstamajiem kvadrantiem
3. Zināšanas par okeāna straumju sistēmām
4. Prasme aprēķināt plūdmaiņu apstākļus
5. Visu atbilstošo navigācijas publikāciju izmantošana par plūdmaiņām un straumēm

Kompetence: Reaģēt kuģošanas avārijas situācijās

1. Drošības pasākumi gadījumā, ja kuģi nosēdina uz sēkļa
2. Pasākumi, kas jāveic, ja uzskriešana uz sēkļa ir neizbēgama, un pēc uzskriešanas uz sēkļa
3. Uz sēkļa uzskrējuša kuģa nocelšana no sēkļa, izmantojot palīdzību un bez tās
4. Pasākumi, kas jāveic, ja sadursme ir nenovēršama, un pēc sadursmes, vai arī tad, ja jebkāda iemesla dēļ zūd korpusa ūdensnecaurlaidība
5. Bojājumu novēršanas novērtēšana (damage control)
6. Avārijas stūrēšana
7. Avārijas vilkšanas aprīkojums un procedūras

Kompetence: Manevrēt un vadīt kuģi jebkādos apstākļos

Kuģa manevrēšana un vadīšana jebkādos apstākļos, tostarp: manevri, tuvojoties loču stacijām un locim uzkāpjot uz kuģa un nokāpjot no tā, pienācīgi ņemot vērā meteoroloģiskos apstākļus, plūdmaiņu, inerces ceļu un apstāšanās attālumus; kuģa vadīšana upēs, estuāros un ierobežotos ūdeņos, ņemot vērā straumes, vēja un ierobežotu ūdeņu ietekmi uz stūrēšanu; pagriešanās metožu ar nemainīgu leņķisko ātrumu izmantošana; manevri seklā ūdenī, tostarp samazinoties rezervei zem ķīļa, ko rada pakaļgala iegrimis palielināšanās gaitā, kuģa sāniskā zvalstīšanās un gareniskā zvalstīšanās; mijiedarbība starp garāmejošiem kuģiem vai starp savu kuģi un netālu esošajiem krastiem (kanāla efekts); pietauvošanās un attauvošanās dažādos vēja, plūdmaiņu un straumju apstākļos ar velkoņiem un bez tiem; mijiedarbība starp kuģi un velkoni; piedziņas un manevrēšanas sistēmu izmantošana; enkurvietas izvēle; noenkurošanās ar vienu vai diviem enkuriem ierobežotās enkurvietās; faktori, kas saistīti ar izmantojamās enkurķēdes garuma noteikšanu; enkura vilkšana, sapinušos enkura ķēžu atbrīvošana; bojāta un neskarta kuģa novietošana sausajā dokā; kuģu vadīšana un manevrēšana vētras apstākļos, tostarp palīdzība nelaimē nokļuvušam kuģim vai lidaparātam; vilkšanas operācijas; metodes nevadāma kuģa pasargāšanai no viļņu ietekmes, kuģa dreifa samazināšana un eļļas lietošana (viļņošānās samazināšanai); drošības pasākumi manevrēšanas laikā, lai nolaistu ūdenī glābšanas laivas vai glābšanās peldlīdzekļus sliktos meteoroloģiskos apstākļos; metodes izdzīvojušo uzņemšanai uz klāja no glābšanas laivām vai glābšanās peldlīdzekļiem; prasme noteikt kuģu parasto tipu manevrēšanas īpašības un piedziņas raksturlielumus, īpaši ņemot vērā apstāšanās attālumus un cirkulācijas diametru pie dažādām iegrimēm un ātrumiem; kuģošanas ar samazinātu ātrumu svarīgums, lai nepieļautu bojājumus, ko var izraisīt kuģa priekšgala un pakaļgala radītie viļņi; praktiskie pasākumi, kas jāveic, kuģojot pa ledu vai gar to vai apstākļos, kad kuģis apledo; satiksmes sadales sistēmu un kuģu satiksmes vadības sistēmu (VTS) izmantošana un manevrēšana šo sistēmu iekšienē vai tuvumā

Kompetence: Galvenās piedziņas iekārtas un tehnisko līdzekļu un sistēmu distances vadība

1. Kuģa energoiekārtu darbības principi
2. Kuģa palīgmehānismi
3. Jūras tehnisko terminu vispārējās zināšanas

Funkcija: Kravas apstrāde un izvietošana vadības līmenī**Kompetence: Plānot un nodrošināt kravu drošu iekraušanu, izvietošanu, nostiprināšanu un izkraušanu un kravai nepieciešamos apstākļus reisa laikā**

1. Zināšanas par atbilstošiem starptautiskajiem noteikumiem, kodeksiem un standartiem attiecībā uz kravu drošu apstrādi, iekraušanu, nostiprināšanu un pārvadāšanu un prasme tos piemērot
2. Zināšanas par ietekmi uz galsveri, kravu noturību un kravas operācijām
3. Stabilitātes un galsveres diagrammu un slodžu aprēķināšanas aprīkojuma, tostarp datu automatiskās apstrādes aprīkojuma, izmantošana un zināšanas par kravu iekraušanu un balasta pieņemšanu, lai slodzi uz korpusu saglabātu pieļaujamās robežās
4. Kravu izvietošana un nostiprināšana uz kuģiem, tostarp kravu pārkraušanas mehānismi un nostiprināšanas aprīkojums
5. Iekraušanas un izkraušanas operācijas, īpašu uzmanību pievēršot Kravu drošas kraušanas un nostiprināšanas kodeksā minēto kravu pārvadāšanai
6. Vispārējās zināšanas par tankkuģiem un tankkuģu operācijām
7. Zināšanas par beramkravu kuģu ekspluatācijas un konstrukcijas ierobežojumiem
8. Prasme izmantot visus pieejamos kuģa datus attiecībā uz beramkravu iekraušanu, nepieciešamo apstākļu nodrošināšanu un izkraušanu
9. Prasme noteikt procedūras drošai kravu pārkraušanai saskaņā ar tādu dokumentu noteikumiem kā, piemēram, IMDG kodekss, IMSBC kodekss un MARPOL 73/78 konvencijas III un V pielikums, un saskaņā ar citu attiecīgo informāciju
10. Prasme izskaidrot pamatprincipus efektīvas saziņas nodibināšanai un darba attiecību uzlabošanai kuģa un termināļa personāla starpā

Kompetence: Novērtēt kravas telpu, lūku vāku un balasta tanku defektus un bojājumus, par kuriem ziņots, un veikt atbilstošus pasākumus

1. Zināšanas par standarta beramkravu kuģu konstrukcijas būtisko daļu stiprības ierobežojumiem un prasme interpretēt attiecīgos datus attiecībā uz lieces momentiem un bīdes spēkiem
2. Prasme izskaidrot, kā izvairīties no korozijas, metāla noguruma un neatbilstošas kravu pārkraušanas kaitīgās ietekmes uz beramkravu kuģiem

Kompetence: Bīstamo kravu pārvadāšana

1. Starptautiskie noteikumi, standarti, kodeksi un ieteikumi par bīstamo kravu pārvadāšanu, tostarp Starptautiskais Jūras bīstamo kravu kodekss (IMDG kodekss) un Starptautiskais Jūras beramkravu kodekss (IMSBC kodekss)
2. Bīstamo, riskanto un kaitīgo kravu pārvadāšana; drošības pasākumi, iekraujot un izkraujot kravu, un nepieciešamo apstākļu nodrošināšana reisa laikā

Funkcija: kuģa procesu vadība un rūpes par personām uz kuģa vadības līmenī

Kompetence: Kontrolēt galsveri, noturību un slodzes

1. Izpratne par kuģu uzbūves pamatprincipiem un teoriju un apstākļiem, kas ietekmē galsveri un noturību, un pasākumiem, kas nepieciešami galsveres un noturības saglabāšanai
2. Zināšanas par ietekmi uz kuģa galsveri un noturību, ja bojāts un tādēļ applūdis kāds nodalījums, un par veicamajiem pretpasākumiem
3. Zināšanas par IMO ieteikumiem attiecībā uz kuģa noturību

Kompetence: Pārraudzīt un kontrolēt atbilstību tiesību aktu prasībām un pasākumus, lai nodrošinātu cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras un jūras vides aizsardzību

1. Starptautiskajos nolīgumos un konvencijās iekļauto starptautisko jūras tiesību zināšana
2. Īpašu uzmanību pievērš šādiem jautājumiem: sertifikāti un citi dokumenti, kam saskaņā ar starptautiskajām konvencijām jābūt uz kuģa, to saņemšanas kārtība un derīguma termiņš; pienākumi, ko paredz Starptautiskās konvencijas par kravas zīmi attiecīgās prasības; pienākumi, ko paredz Starptautiskās konvencijas par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras attiecīgās prasības; pienākumi saskaņā ar Starptautisko konvenciju par kuģu izraisītā piesārņojuma novēršanu; jūras sanitārās deklarācijas un Starptautisko veselības noteikumu prasības; pienākumi, ko paredz starptautiskie dokumenti, kuri skar kuģa, pasažieru, apkalpes un kravas drošību; metodes un līdzekļi kuģu izraisītā jūras vides piesārņojuma novēršanai; valstu tiesību akti starptautisko nolīgumu un konvenciju prasību ieviešanai

Kompetence: Nodrošināt kuģa apkalpes un pasažieru drošību un aizsardzību un uzturēt dzīvības glābšanas, ugunsdzēsības un citas drošības sistēmas lietošanas kārtībā

3. Padziļinātas zināšanas par dzīvības glābšanas līdzekļu noteikumiem (Starptautiskā konvencija par cilvēku dzīvības aizsardzību uz jūras)
4. Ugunsgrēka un kuģa atstāšanas mācību trauksmju organizēšana
5. Glābšanas, ugunsdzēsības un citu drošības sistēmu uzturēšana lietošanas kārtībā
6. Pasākumi, kas jāveic, lai avārijas gadījumā aizsargātu visas personas uz kuģa
7. Pasākumi, lai ierobežotu bojājumus un glābtu kuģi pēc ugunsgrēka, sprādziena, sadursmes vai uzskriešanas uz sēkļa

Kompetence: Izstrādāt avārijas rīcības plānu un bojājumu novēršanas (*damage control*) plānu un rīkoties avārijas situācijās

1. Avārijas rīcības plānu sagatavošana pasākumiem avārijas situācijās
2. Kuģa konstrukcija, tostarp bojājumu novēršana (*damage control*)
3. Ugunsdrošības, ugunsgrēku atklāšanas un dzēšanas metodes un līdzekļi
4. Glābšanas līdzekļu funkcijas un lietošana

Kompetence: Izmantot vadītāja un organizatoriskās prasmes

1. Zināšanas par kuģa personāla vadību un apmācību
2. Zināšanas par attiecīgajām starptautiskajām jūras konvencijām un ieteikumiem un valsts tiesību aktiem
3. Prasme piemērot uzdevumu un darba slodzes vadību, tostarp: īstenot plānošanu un koordināciju; norīkot personālu; nepārkāpt laika un resursu ierobežojumus; noteikt prioritātes
4. Zināšanas par efektīvu resursu pārvaldību un prasme to piemērot: resursu sadalīšana, piešķiršana un prioritāšu noteikšana; efektīva saziņa gan uz kuģa, gan ar krastu; lēmumu pieņemšana, ņemot vērā kopīgā darbā gūto pieredzi; pārliecība par sevi un prasme vadīt, tostarp motivēt; spēja apzināties situāciju
5. Zināšanas un prasme piemērot lēmumu pieņemšanas metodes: situāciju un riska novērtēšana; iespēju noskaidrošana un radīšana; rīcības virzības izvēle; rezultātu efektivitātes izvērtēšana
6. Standarta darbības procedūru izstrāde, īstenošana un pārraudzība

Kompetence: Organizēt un vadīt medicīniskās palīdzības sniegšanu uz kuģa

Padziļinātas zināšanas par šādu publikāciju lietošanu un saturu: Starptautiskā medicīnas rokasgrāmata kuģiem vai līdzvērtīgas valsts publikācijas; Starptautiskā signālu koda medicīnas sadaļa; Pirmās medicīniskās palīdzības rokasgrāmata lietošanai avārijās, kurās iesaistītas bīstamās preces